

La Secció de Filosofia i Ciències Socials de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC) decidí organitzar unes Jornades Científiques al voltant d'alguns aspectes rellevants de la Unió Europea i de les unitats territorials que la integren, és a dir, els estats i llurs possibles divisions. Era evident que una de les qüestions que més ens interessava era el paper que en aquesta Europa nova hi tenen o hi poden tenir les regions, especialment aquelles que mostren una major dinàmica social i econòmica. D'una manera implícita quedava inclòs en aquest interès el problema del paper que podia tenir-hi concretament el nostre país, en particular en determinats aspectes.

El contingut i el títol de les esmentades Jornades Científiques foren debatuts en el si de la Secció. Es decidí que el títol de conjunt més adient podia ésser el de «La construcció d'Europa: estats, nacions, regions».

Fou el nombre i la diversitat de qüestions els que aconsellaren fer dues Jornades. Les primeres dedicades preferentment a anàlisis geogràfiques, socials i econòmiques. Les segones, en canvi, dedicades a estudiar i debatre els aspectes referents a la cultura, la llengua i l'educació.

El títol de les primeres Jornades, que foren celebrades durant els dies 25 i 27 de novembre de 1997, fou el de «Aspectes geogràfics, socials i econòmics». En aquesta publicació recollim les conferències de les esmentades Jornades. Hom hi dedicà quatre sessions amb la presentació d'una o dues conferències en cadascuna d'elles, seguides d'una taula rodona de discussió dels temes tractats. Les sessions foren dedicades successivament a qüestions geogràfiques, polítiques, econòmiques i socials, encara que sovint hi hagué, com és lògic, nombroses referències a altres aspectes que aquell que era presentat i debatut amb preferència en cada cas. A les taules rodones corresponents a les quatre sessions esmentades actuaren de moderadors, respectivament, Bartomeu Barceló, membre de l'IEC i professor a la Universitat de les Illes Balears; Josep M. Muntaner, president de la Secció de Filosofia i Ciències Socials de l'IEC; Antoni Serra i Ramoneda, membre de l'IEC i professor a la Universitat Autònoma de Barcelona, i Anna Alabart, professora a la Universitat de Barcelona.

En el mateix ordre temàtic que ja hem indicat, el lector trobarà el text de les conferències que ara publiquem. El geògraf Paul Claval, professor a la Universitat de París IV, presentà i estudià

fonamentalment els diversos processos de formació dels estats i les regions a l'Europa occidental, juntament amb una anàlisi de les formes noves d'organització regional, amb nombrosos canvis respecte a les estructures i formes territorials, econòmiques, culturals i polítiques. El també geògraf Joan Vilà-Valentí, vicepresident de la Secció de Filosofia i Ciències Socials de l'IEC i professor a la Universitat de Barcelona, mostrà la gran diversitat que les regions presenten en el si de la Unió Europea i les possibilitats que aquestes tenen, especialment les més dinàmiques o emergents, d'aconseguir un desenvolupament, no tan sols en l'aspecte econòmic, dins de l'estructurat mosaic regional.

La conferència amb més contingut polític fou la que va fer l'eurodiputat Carles A. Gasòliba, membre de l'IEC i secretari general del Patronat Català pro Europa, amb el títol de «El paper de les regions en el marc de la Unió Europea». L'estudi és fet des de la perspectiva comunitària i la d'alguns determinats i significatius estats i conclou amb l'anàlisi de les possibles cooperacions transfrontereres i interregionals.

Incidint i profunditzant en un cas de nova organització i gestió econòmica i reduint-ho a l'àrea catalana, Jordi Conejos, director general del Departament d'Indústria, Comerç i Turisme de la Generalitat, estudià en la seva exposició de quina manera s'efectua el reforç de la competitivitat a través de l'exemple d'uns *clusters* a Catalunya.

El problema que interessà escatir al sociòleg Riccardo Scartezzini, professor a la Universitat de Trento, fou el paper que estats, nacions i regions poden tenir en el procés de construir i definir una veritable identitat europea. Cal tenir en compte que la forma en què es desenvolupi, en els anys vinents, la dinàmica regional va estretament lligada al futur de la Unió Europea. Un altre sociòleg, Salvador Giner, membre de l'IEC i professor a la Universitat de Barcelona, mostrà i analitzà les semblances i els contrastos entre dues regions europees ben definides, el Piemont i Catalunya.

Tot junt —els diferents aspectes estudiats, les reflexions fetes i les qüestions debatudes— esperem que contribueixi a un millor coneixement dels diversos papers que tenen i poden tenir, en un futur immediat, els estats, nacions i regions dins del marc de la Unió Europea. Que especialment alguns dels fets i problemes exposats foren ja estimulants, es manifestà amb claredat en les taules rodones i en els diàlegs mantinguts després de les diverses conferències.

En la preparació d'alguns textos hi col·laborà el geògraf Joan Tort, de la Universitat de Barcelona.

No voldríem pas cloure aquesta presentació sense agrair a la Secretaria Científica de l'IEC el seu valuós ajut en la publicació d'aquest llibre.

Joan Vilà-Valentí
Coordinador